

Sygn. akt II USK 440/21

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania D. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o jednorazowe odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 lutego 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 30 listopada 2020 r., sygn. akt V Ua [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 30 listopada 2020 r. oddalił apelację organu rentowego wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 20 lipca 2020 r., zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 16 maja 2019 r. i przyznał ubezpieczonej D. D. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy z dnia 15 listopada 2018 r. w kwocie 27.510 zł za 30% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Od powyższego wyroku organ rentowy wywiódł skargę kasacyjną. W podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego: art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205), przez: (-) błędną wykładnię tego przepisu polegającą na przyjęciu, że stres związany z wykonywaniem obowiązków pracowniczych jest przyczyną

zewnętrzną powodującą wypadek przy pracy - zawał serca; (-) błędne zastosowanie i przyjęcie, że wypadek, jakiemu uległa ubezpieczona, został wywołany przyczyną zewnętrzną, to jest nadmiernym stresem w czasie wykonywania pracy w dniu 15 listopada 2018 r.

Z powołaniem się na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę przez oddalenie odwołania od decyzji organu rentowego wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania według norm przepisanych.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę wykładni przepisu prawnego budzącego poważne wątpliwości lub wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy wypadkowej.

W uzasadnieniu wniosku podniósł, że w niniejszej sprawie konieczne jest rozważenie przez Sąd Najwyższy kwestii spełnienia przesłanki wystąpienia przyczyny zewnętrznej wypadku przy pracy - zawał serca, którego pracownik doznał wskutek stresu związanego z wykonywaniem obowiązków pracowniczych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jure argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia

sformułowanego w skardze problemu prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124). Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze

rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przez siebie przesłanki przedsądu.

Podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości na tle interpretacji powołanego przepisu, a sprowadzające się do kwestii spełnienia przesłanki wystąpienia przyczyny zewnętrznej wypadku przy pracy - zawału serca, którego pracownik doznał wskutek stresu związanego z wykonywaniem obowiązków pracowniczych, zostały już wyjaśnione przez judykaturę.

W orzecznictwie sądowym wyrażany jest pogląd, że zawał serca może być kwalifikowany jako ryzyko ubezpieczenia wypadkowego tylko wtedy, gdy spełnia wszystkie ustawowo określone przesłanki prawne uznania za wypadek przy pracy, a więc zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205), gdy jest zdarzeniem nagłym wywołanym przyczyną zewnętrzną, związanym czasowo, miejscowo i funkcjonalnie z wykonywaniem pracy zawodowej. Sąd Najwyższy dopuszcza taką kwalifikację jedynie w indywidualnych przypadkach i przy niewątpliwym potwierdzeniu się w konkretnym stanie faktycznym wystąpienia ustawowych kryteriów uznania zawałów serca za wypadki przy pracy. Takie indywidualne i konkretne przypadki nie mogą być powoływane jako powszechnie przyjęty kierunek lub reguła (zasada) orzecznictwa sądowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1997 r., II UKN 281/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 456, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2019 r., III UK 197/18, LEX nr 2642140).

Zewnętrzną przyczyną sprawczą wypadku przy pracy może być każdy czynnik pochodzący spoza organizmu poszkodowanego zdolny - w istniejących warunkach - wywołać szkodliwe skutki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1999 r., II UKN 87/99). Istnienie zewnętrznej przyczyny wypadku objętego świadczeniami z ubezpieczenia społecznego należy niewątpliwie do ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy na podstawie całego zgromadzonego materiału uznał, że nie doszłoby do zdarzenia, jakiemu uległa ubezpieczona w dniu 15 listopada 2018 r., w postaci zawału mięśnia sercowego, gdyby w okresie bezpośrednio poprzedzającym to zdarzenie, ubezpieczona nie została poddana w miejscu pracy okolicznościom szczególnym, które były niezwykle stresogenne.

Za takie okoliczności stresogenne, Sąd drugiej instancji uznał wdrożenie w placówce szkolnej, w której zatrudniona jest odwołująca się, bezzwłocznie nowego, uprzednio nieznanego obsłudze administracyjnej i kadrze nauczycielskiej, programu. Czynność ta była odpowiedzialna i terminowa w związku z przeprowadzanymi egzaminami uczniów. Program był nowy, zaś obsługa musiała być sprawna i bezbłędna. Ubezpieczona zdawała sobie sprawę, że każda pomyłka może skutkować negatywnymi konsekwencjami - w szczególności dla uczniów (łącznie z nieprzystąpieniem do egzaminu). Odwołująca się czuła znaczne obciążenie psychiczne. Miała przy tym świadomość, że nikt jej w tej pracy nie może wyręczyć, bowiem żaden z pracowników nie znał tego programu. Nadto oprócz czynności związanych z wprowadzeniem do systemu danych związanych z egzaminami ubezpieczona wykonywała inne dotychczas powierzone jej obowiązki. Często pracowała po godzinach.

Dokonując oceny wpływu opisanych warunków pracy na zaistnienie przedmiotowego zdarzenia, Sąd odwoławczy oparł się na opinii biegłego sądowego lekarza kardiologa, który w sposób spójny i logiczny przedstawił wpływ obciążenia stresującą pracą na zawał serca. Opisał mechanizm wywołujący zawał serca, konstatując, że to katecholaminy spowodowały u ubezpieczonej kurcz w odcinku środkowym gałęzi przedniej zastępującej jej czasowe zamknięcie i w konsekwencji dokonały zawału serca. Biegły wyjaśnił, że nadmierne wydzielanie katecholaminy u osoby bardzo wrażliwej emocjonalnie powoduje stres. W opinii uzupełniającej biegły podkreślił, że wykonane w dniu zdarzenia badania nie wykazały u ubezpieczonej zamknięcia jakiegokolwiek tętnicy wieńcowej, nie stwierdzono zmian miażdżycowych w tętnicach wieńcowych, a ponadto nie ujawniono istotnych czynników rozwoju miażdżycy. U odwołującej się nie stwierdzono schorzeń

samoistnych, które mogłyby spowodować zawał serca. W opinii biegłego, jedynym czynnikiem zawału serca był czynnik zewnętrzny w postaci stresu.

Konkludując, Sąd Okręgowy uznał, że w zdarzeniu z dnia 15 listopada 2018 r. wystąpiła zewnętrzna przyczyna sprawcza, albowiem bez niekorzystnych warunków panujących na stanowisku pracy (stresu) nie doszłoby u ubezpieczonej do zawału serca. Skoro opisane zdarzenie stanowi wypadek przy pracy, to odwołującej się, która doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek tego zdarzenia, przysługuje na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy wypadkowej jednorazowe odszkodowanie w wysokości 30% (uzasadnienie wyroku s. 10-11).

Skarżący, prezentując wywód polegający na powiązaniu potrzeby wykładni prawa materialnego z ustalonymi w sprawie faktami, nie wykazał zaistnienia uzasadnionej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie, w którym powołał się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Podnoszone przez skarżącego argumenty stanowią polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Nie można zaś pod pretekstem potrzeby wykładni przepisów zmierzać do podważenia podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania przez Sąd Najwyższy wniesionej przez niego skargi kasacyjnej, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.